

2. Соціальні трансформації: міжнародний і вітчизняний досвід (монографія) /В.М.Новіков, Н.П. Сітнікова, Л.А. Мусіна, В.В. Семенов; за ред. д. е. н., проф. В.М.Новікова. – НАН України, Ін-т економіки НАНУ, 2003. – 253 с.

3. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь /за заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. – К.: НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.

4. Салига С.Я. Аналіз реалізації соціальних пріоритетів бюджетної політики в Україні /С. Я. Салига, В. М. Гельман //Вісник Запорізького національного університету. – 2008. – № 1. – С. 129 – 136.

5. Лібанова Є.М. Стратегічні пріоритети соціальної політики України на початку XXI століття /Є.М. Лібанова// Демографія та соціальна економіка. – 2008. – №1. – С. 9 -22.

© Величко А.В., 2010

УДК 330.341

Вергал К.Ю., к. е. н.

(Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава)

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТА КОРЕКЦІЇ ВІДХИЛЕНЬ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

У статті обґрунтовується необхідність аналізу відхилень інноваційних проектів. Визначено, що ефективна організація контролю за впровадженнями інновацій на підприємстві потребує представлення інноваційних цілей у вигляді інноваційних проектів. Запропоновано методичні підходи до корекції інноваційних проектів відповідно до результатів перевірки відхилень.

Ключові слова: інноваційний проект, управління проектами, контроль, відхилення.

В статье обосновывается необходимость анализа отклонений инновационных проектов. Определено, что эффективная организация контроля за внедрениями инноваций на предприятии нуждается в представлении инновационных целей в виде инновационных проектов. Предложены методические подходы к коррекции инновационных проектов в соответствии с результатами проверки отклонений.

Ключевые слова: инновационный проект, управление проектами, контроль, отклонение.

These article gives the analysis of rejections of innovative projects. On the basis of the analysis, the author revealed that effective organization of control after introductions of innovations on an enterprise needs presentation of innovative aims as innovative projects. The article gives the methodical approaches to the correction of innovative projects in accordance with the results of verification of rejections.

Key words: innovative project, projects management, control, rejection.

Постановка проблеми. Курс України, пов'язаний з розробкою механізму інтеграції до світового ринку, та задекларована «інноваційна модель» розвитку країни потребують перегляду стратегічних орієнтирів вітчизняних підприємств за рахунок впровадження досягнень проектного менеджменту. Процес реалізації інноваційних проектів, які характеризуються мінливістю, ризиковістю та обмеженістю ресурсних можливостей, вимагає посилення контролюючої складової на всіх етапах проектного управління, що, зокрема, стосується відстеження відхилень фактичних показників від запланованих, аналіз яких дозволить вчасно зреагувати на зміни у проектах та підвищити результативність інноваційних перетворень.

Метою статті є розробка методичних підходів до аналізу та корекції відхилень в інноваційних проектах.

Виклад основного матеріалу. Необхідною умовою формування механізму стратегічного інноваційного розвитку підприємств на засадах проектного управління є впровадження системи контролю на кожному етапі механізму у таких напрямках: дослідження змін аналітичної інформації як індикатора стану мети, стратегічний супровід інноваційних цілей, основне завдання якого полягає в знаходженні раціонального сполучення процесів організації та контролю, забезпеченні високого рівня ефективності досягнення цілей інноваційної системи, виборі економічних методів регулювання взаємозв'язків між інноваційними цілями та в дослідженні ефективності інноваційних проектів інноваційної стратегії підприємства. Отже, організація контролю у складі механізму стратегічного інноваційного розвитку підприємства пов'язана з якістю вхідних аналітичних даних, що перевіряються моніторингом інформаційних змін, ефективністю та адекватністю моделей у складі механізму відповідно до результатів корегування результуючих показників та якістю управління, що може бути оцінена за ступенем досягнення інноваційних цілей підприємства.

Здійснюючи перевірку основних характеристик оптимізації діяльності підприємства з реалізації проектів [2, с. 365]: часу та вартості, спрямованих на контролювання процесу виконання проектів загалом; якості, контроль за якою передбачає оцінювання відповідності виробничих потужностей і характеристик продукції або послуг встановленим вимогам, методи контролю розподіляються за принципом дій і включають: превентивний контроль – складова випереджаючого контролю, що включає розробку та впровадження стандартів, методів та інструментів до початку виконання робіт проекту, визначає кількісні і якісні показники всіх видів ресурсів, необхідних для здійснення інноваційних проектів [1, с. 135]; прямий контроль – як вид поточного контролю, який супроводжується виконанням управлінських дій, спрямованих на досягнення результату; виявляючий контроль – етап поточного контролю, спрямований на створення та впровадження механізму оберненого зв'язку; корегуючий контроль – етап поточного контролю, пов'язаний з розробкою процедур виявлення помилок і відхилень; відновлюючий контроль – етап заключного контролю, що полягає у розробці та впровадженні процедур, які сприяють збереженню інформації про хід виконання проектів.

Кожен з наведених напрямів контролю охоплює всі блоки етапів формування інноваційної стратегії (аналіз, планування, реалізація), а отже, і всі етапи щодо впровадження портфеля інноваційних проектів.

Контроль за змінами змісту показників полягає у дослідженні впливу чинників, які спричиняють зміни, аби гарантувати, що ці зміни будуть позитивними; та пов'язаний з управлінням фактичними змінами, якщо такі сталися. Тимчасові параметри є найбільш очевидними для контролю за змінами [4, с. 190], що відстежують відхилення в кожен з моментів системи.

Узагальнимо процес аналізу та корегування відхилень інноваційних проектів від запланованих результатів моделі, механізм якого схожий для кожного з етапів формування стратегії інноваційного розвитку блоків аналізу, планування, реалізації.

Нехай задана множина інноваційних проектів $X = \{x_n\}$, $n = \overline{1, N}$, множина критеріїв оцінки кожного інноваційного проекту $K = \{k_j\}$, $j = \overline{1, J}$, вектор очікуваних значень критеріїв для всього портфеля в цілому K^* .

Приймемо адитивність оцінок критеріїв по проектах таким чином, щоб оцінка портфеля з деяких критеріїв отримувалась як сума оцінок усіх проектів. Отже, початковий етап аналізу та корегування відхилень полягає у дослідженні різниці між вектором очікуваних значень критеріїв та загальною фактичною оцінкою проекту K , яка може бути формально виражена у вигляді:

$$K^* - K \rightarrow \min \text{ (метод ідеальної точки),}$$

або здійснюючи декомпозицію портфеля:

$$\sqrt{\sum_{j=1}^J (k_j - k_j^*)^2} \rightarrow \min \text{ (стандартна евклідова норма);}$$

$$\max_{j=1, J} |k_j - k_j^*| \rightarrow \min \text{ (норма Чебишева – максимальне за модулем відхилення),}$$

де k_j, k_j^* – відповідно фактичні та очікувані значення критеріїв.

Отримана множина результатів, яка характеризує відхилення, може бути скорегована відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1

Корекція управління портфелем інноваційних проектів відповідно до результатів перевірки відхилень

Характеристика величини відхилення	Можлива причина	Корегувальні дії
1	2	3
$0 > \varepsilon > K - K^*$, відхилення перевищує допустиму норму ε , значне відставання фактичних показників від допустимих	Оцінки проектів завищені, некомпетентність експертів	Виконати нове оцінювання, залучити нових експертів
	Грубі помилки у виконанні проектів	Дослідити виконання кожного етапу проекту, замінити виконавців, провести перерозподіл в межах підрозділів
	Нестача ресурсів	Перевірити вхідну аналітичну інформацію, залучити резервний ресурс або скоротити множину інноваційних цілей відповідно до їх пріоритетності
	Витрати перевищують очікувані вигоди	Припинення робіт
$0 > K - K^* \geq \varepsilon$, відхилення значне, але в межах норми ε , наявне відставання фактичних показників від допустимих	Низька оптимізація ресурсів	Переглянути модель розподілу ресурсів, пріоритети розподілу
	Відставання у термінах	Переглянути календарний план, виявити часи простою, виконати перерозподіл повноважень, залучити додаткові ресурси, змінити послідовність виконання робіт
	Незначні помилки у виконанні проектів	Підвищити рівень мотивації, підвищити рівень кваліфікації виконавчого персоналу
$0 < \varepsilon < K - K^*$, відхилення перевищує допустиму норму ε^+ , фактичне значення показників, перевищує допустиму норму	Слабке знання предметної галузі	Спланувати навчання
	Оцінки занижено	Переглянути подальші оцінки, запросити ресурси, узгодити розширення кількості інноваційних цілей

Інформація, отримана внаслідок контролюючих дій, утворює систему звітів з виконання проектів, сформованих як сукупність звітних та узагальнених показників щодо кожного з контрольних періодів та є результатом відновлюючого контролю, який в даному випадку виконує роль інформаційного моніторингу системи. Зміст і послідовність контролю за відхиленнями відображається послідовністю етапів [3]: побудова системи інформаційних звітних показників з кожного виду контролю; розробка системи аналітичних узагальнюючих показників, що відображають фактичні результати досягнення передбачених кількісних стандартів контролю; визначення структури і форм контрольних звітів виконавців, визначення контрольних періодів з кожного виду контролю і з кожної групи контролюючих показників; виявлення основних причин відхилень фактичних результатів контрольних показників проекту від установлених стандартів.

Висновки. Важливість контролюючого елемента в стратегічному плануванні інноваційного розвитку підприємств підтверджено необхідністю постійного діагностування мінливого середовища, в якому функціонують підприємства, та ревізійного контролю як елемента перевірки ефективного функціонування підприємства, виконання планів щодо кожного з інноваційних проектів, ефективного розподілу ресурсів.

Відстеження відхилень та їх корекція дозволяє керівникам підприємства вчасно зреагувати на зміни та перепроектувати стратегію відповідно до раніше змодельованих альтернативних варіантів.

Література

1. Дорофеев В. Д. Инновационный менеджмент: учеб. пособие / В.Д.Дорофеев, В.А.Дресвянников. – Пенза: Изд-во ПГУ, 2003. – 189 с.
2. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / В.В.Стадник, М.А.Йохна. – К.: Академвидав, 2006. – 463 с. – (Альма-матер). – Бібліогр.: С. 441-447.
3. Масленніков О. Ю. Шляхи вдосконалення внутрішнього фінансового контролю на підприємстві / О.Ю.Масленніков, О.Я.Гонсьор // Науковий вісник НЛТУ України: з.наук.-техн. пр. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.4. – С. 187-191.
4. Микитюк П. П. Інноваційна діяльність: навч. посіб / П.П.Микитюк, Б.Г.Сенів. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.

© Вергал К.Ю., 2010

УДК 658.589.016:62 (477)

Виклюк М.І., ст. викл.

(Європейський університет Львівська філія, м. Львів)

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ

Розглянуто тенденції фінансування інноваційної діяльності вітчизняного транспортного машинобудування. Досліджено проблеми, що стримують фінансове забезпечення інноваційної діяльності та призводять до низької інноваційної активності підприємств.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, фінансові ресурси, фінансування інноваційної діяльності.